

MAKTABGACHA TA'LIMDA ART TERAPIYADAN FOYDALANISH

Tog'ayeva Ergashoy Boxodir qizi

Guliston Davlat Universiteti Psixologiya va ijtimoiy fanlar fakulteti texnologik va maktabgacha ta'lim kafedrası Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 59.21 guruh talabasi

Annatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ART terapiyadan foydalanishi. va maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ART terapiyaning ahamiyati va uning maqsadi. ART terapiyaning vazifalari haqida tanishasiz.*

Kalit so'zlar: *ART terapiya .Musiqqa terapiyasi individual. guruhli passiv vazifa maqsad .Ekspressev terapiya.*

KIRISH

Art terapiyaning maqsadi.

1. Majburlash va xavf-xatarsiz, guruhda ham, individual ravishda ham his-tuyg'ularni o'rganish, o'z-o'zini anglash va o'z-o'zini hurmat qilishni rivojlantirish uchun sharoit yarating.

2.Kognitiv va vosita qobiliyatlarini rivojlantiruvchi tadbirlarni tashkil etish; reabilitatsiyani maksimal darajada oshirish uchun faoliyatdan muvaffaqiyat qozonish va haqiqatni yo'naltirish imkoniyatini bering.

3.O'z-o'zini ifoda etish, muloqot qilish va ijtimoiylashuvni osonlashtirish va rag'batlantirish, shaxsiy qadriyatga ega bo'lish uchun sharoit yaratish. 4.O'ziga va boshqalarga nisbatan munosabatni o'zgartirish uchun ichki ijodkorlikka murojaat qilish imkoniyatini bering, bu ichki va tashqi nizolarning zaiflashishiga olib keladi.

5.O'z-o'zini bilish va o'z-o'zini tadqiq qilish uchun sharoit yarating, bu shaxsiy ijodiy tajriba doirasini kengaytiradi.

Art-terapiya (inglizcha: art — „san'at“ + terapiya- davolash) - san'at va ijodkorlikdan foydalanishga asoslangan psixoterapiya va psixologik korreksiyaning yo'nalishlaridan biri. So'zning tor ma'nosida art-terapiya odatda mijozning psixo-emotsional holatiga ta'sir ko'rsatishga qaratilgan vizual art terapiyani anglatadi . Art terapiyasining turlari :

Tor ma'noda aytadigan bo'lsak, art-terapiya — bu tasviriy san'atga asoslangan chizma terapiyasi (izoterapiya). O'qish va ijtimoiy moslashishda qiyinchiliklarga duch kelgan bolalar va o'smirlar orasida nevrotik va psixosomatik kasalliklarni aniqlash va tuzatish uchun mashhurdir. Bu jarayon rasm chizgan insonning hissiy holatini ifodalaydi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Ingliz tilidan so'zma-so'z tarjima qilingan artterapiya - (Art-terapiya), "badiiy ijodga asoslangan davolash" yoki "san'atdan terapevtik omil sifatida foydalanish" degan ma'noni anglatadi. Ingliz tilida so'zlashadigan mamlakatlarda art-terapiya (Art Therapy) "birinchi navbatda tasviriy san'at (rasm, grafika, haykaltaroshlik, dizayn)

yoki vizual aloqa kanali etakchi rol o'ynaydigan ijodkorlik shakllariga taalluqlidir. (kino, video-art, kompyuter ijodkorligi), ijro va boshqalar). Bu A.I.ning asarlarida batafsilroq aks ettirilgan. Kopytina, E. Kramer, M. Libman va boshqalar. Muddati art terapiya 1938 yilda Adrian Xill tomonidan kiritilgan. Art-terapiyaning kashshoflari Freyding insonning ichki shaxsi u o'z-o'zidan rasm chizish va haykaltaroshlik qilishda vizual shaklda namoyon bo'ladi degan g'oyasiga, shuningdek, Yungning shaxsiy va universal belgilar haqidagi fikrlariga tayangan. Art-terapiya jarayonida markaziy figura bemor (kasal odam kabi) emas, balki o'z-o'zini rivojlantirish va o'z qobiliyatlari doirasini kengaytirishga intiladigan shaxsdir.

Art terapiya“ atamasi (so'zma-so'z: san'at bilan davolash) rassom Adrian Xill tomonidan 1938-yilda sanatoriylarda sil kasalligi bilan og'rikan bemorlar bilan ishini tavsiflash jarayonida kiritilgan. Ushbu usullar AQShda Ikkinchi Jahon urushi paytida fashistlar lagerlaridan olingan bolalar bilan qo'llanilgan. Dastlab, art-terapiya Z. Freyd va K. G. Yungning psixoanalitik qarashlarini aks ettirdi, unga ko'ra mijozning badiiy faoliyatining yakuniy mahsuloti (chizma, haykaltaroshlik, montaj bo'ladimi) uning ongsiz aqliy jarayonlarini ifodalaydi. 1969-yilda Amerikada Amerika Art Terapiya Uyushmasi tashkil etildi. K. Rudestamga ko'ra norasmiy manba? art-terapiya vazifalari quyidagilar: Agressiya va boshqa salbiy his-tuyg'ular uchun ijtimoiy jihatdan maqbul bo'lgan joy ajratish.

Yordamchi usul sifatida davolash (psixoterapiya) jarayonini osonlashtirish.

Psixodiagnostika uchun material olish.

Bostirilgan fikrlar va his-tuyg'ular bilan ishlash.

Mijoz bilan aloqa o'rnatish.

O'z-o'zini nazorat qilishni rivojlantirish.

Tuyg'ular va his-tuyg'ularga e'tibor qaratish.

Ijodkorlikni rivojlantirish va o'z-o'zini hurmat qilishni oshirish.

Musiqiy terapiya — bu terapevtik vosita sifatida musiqadan foydalanadigan psixoterapevtik usul. Rassom Lui Gallening „Musika kuchi“ kartinasi, singlisi uchun skripka chalayotgan akasi tasvirlangan, shuning uchun u barcha azob — uqubatlarni-ruhiy va jismoniy narsalarni unutib, chuqur uyquga ketgan. Musiqiy terapiyaning 3 ta asosiy shakli mavjud:

retseptiv, faol, integral.

Retseptiv musiqa terapiyasi (passiv) bemorning musiqiy terapiya mashg'ulotlari jarayonida unda faol ishtirok etmasligi, oddiy tinglovchining pozitsiyasini egallashi bilan ajralib turadi. Unga turli xil musiqiy kompozitsiyalarni tinglash yoki uning ruhiy salomatligi va davolash bosqichiga mos keladigan turli xil tovushlarni tinglash taklif etiladi. Musiqiy terapiyaning faol usullari musiqiy materiallar bilan faol ishlashga asoslangan:

instrumental o'yin, qo'shiq aytish

Biblioterapiya (shu jumladan ertak terapiyasi) — badiiy kompozitsiya va badiiy asarlarni ijodiy o'qish yoki yaratish.

Musiqa terapiyasi
Drama terapiyasi
Raqs terapiyasi
Qo'g'irchoq terapiyasi.
Qum terapiyasi.
Haykal terapiyasi.
Fototerapiya .
O'yin terapiyasi .
Metaforik assotsiativ xaritalar yordamida terapiya.

Ekspressiv terapiya - bu ijodiy san'atdan terapiya shakli sifatida foydalanish, jumladan ekspressiv san'at terapiyasi va ijodiy san'at terapiyasi (art terapiya, raqs-harakat terapiyasi, drama terapiyasi, musiqa terapiyasi, yozish terapiyasi, she'r terapiyasi va boshqalar). An'anaviy san'at ifodasidan farqli o'laroq, unda yakundagi mahsulot emas, balki uning yaratilish jarayoni alohida ahamiyat kasb etadi. Ekspressiv terapiya odamlarga ijodiy ifodaning turli shakllari orqali shifo berishi mumkin degan taxminga asoslanadi. Ekspressiv terapevtlar ijodiy ifoda va tasavvurni bosish orqali odamlar o'z tanalarini, his-tuyg'ularini va fikrlash jarayonini tekshirishlari mumkinligiga ishonishadi.

TADQIQOT NATIJALARI

Art-terapiya texnikasi insonning ichki „men“i mazmuni u chizgan rasm yoki haykaltaroshlik qilganda vizual tasvirlarida aks etadi, degan xulosaga asoslanadi bunda psixikaning holati o'zgaradi. ART terapiya - ijodkorlik va turli xil badiiy texnikalarni o'z ichiga olgan psixoterapiyaning eng samarali usullaridan biridir. Art-terapiya yordamida tuzatish eng yumshoq va samarali hisoblanadi. Bu sizga ijtimoiy moslashuv muammolaridan tortib, bolalarning salohiyatini rivojlantirish bilan yakunlangan turli xil muammolarni hal qilishga imkon beradi .Art-terapiyaning asosiy usullaridan biri - art terapiyabirinchi navbatda chizish orqali. U maxsus "signal rang tizimi"ga asoslangan bo'lib, unga ko'ra texnologiya ishtirokchisi o'zining hissiy holatini rang orqali bildiradi.Bolalar bog'chasida art-terapiyadan kompleks foydalanish Ijodkorlik bolaning hayoti bilan chambarchas bog'liq bo'lib, hayoliy va ramziy faoliyatning boy o'yinlari bilan to'ldirilgan. Bolalar hali ham o'z fikrlarini qanday aniq ifodalashni bilishmaydi, lekin ular qanday chizishni, haykaltaroshlik qilishni, fantaziya qilishni biladilar. Ya'ni, art-terapiya usullari bolaga rasm, raqs, ertak, o'yin orqali o'z holatini ifodalash imkonini beradi. Tuyg'ular va his-tuyg'ular ko'pincha bolalar tomonidan ishlatiladigan belgilar orqali ifodalanadi. Ichki va tashqi voqelikning aralashmasi mavjud. O'z ishlarida bolalar hech ikkilanmasdan, o'zlari his qilgan narsalarni chizadilar, tasvirlaydilar, takrorlaydilar. Bu bolalar bilan ishlashda ijobiy rivojlanish effektiga erishish imkonini beruvchi "art terapiya". Shuni esda tutish kerakki, art-terapiya mashg'ulotlarida hech qanday taqiq va qoidalar bo'lmasligi kerak. Bu erda siz bolaga hamma narsani "chiroyli" yoki "to'g'ri" bajarish vazifasini qo'ya olmaysiz. Uni o'z holiga tashlab qo'ying - bu erda u o'z koinotining xo'jayini.

Maktabgacha ta'lim muassasalariga qatnaydigan bolalar bilan ishlashda art-terapiya usullaridan foydalanishning asosiy maqsadi turli xil hissiy va ruhiy kasalliklarning psixokorreksiyasi va psixoprofilaktikasidir. Bunday holda, quyidagi vazifalar amalga oshiriladi: 1) bolalarni ta'lim muassasasi sharoitlariga moslashtirish va ta'lim dasturini o'zlashtirish darajasini oshirish; 2) tajovuzkorlik va boshqa salbiy his-tuyg'ularni ijtimoiy jihatdan maqbul tarzda yo'q qilish qobiliyati (chizmalar va kollajlar ustida ishlash bug'ni tashlash va keskinlikni bartaraf etishning xavfsiz usulidir); 3) tuzatish jarayonini osonlashtirish; bolalar uchun ongsiz ichki to'qnashuvlar va tajribalar ko'pincha ularni so'zlar yordamida ifodalashdan ko'ra vizual tasvirlar yordamida ifodalash osonroq; 4) talqin qilish va diagnostika xulosalari uchun material olish; 5) o'qituvchi va bola o'rtasida aloqa o'rnatish; badiiy faoliyatda birgalikda ishtirok etish empatiya (empatiya) va o'zaro qabul munosabatlarini yaratishga yordam beradi; 6) ichki nazorat tuyg'usini rivojlantirish; chizmalar ustida ishlash, ranglar va shakllarning tartibini ta'minlash; 7) sezgilar va his-tuyg'ularga e'tiborni jamlashni rivojlantirish; 8) badiiy qobiliyat va o'zini o'zi qadrlashni rivojlantirish; art-terapiyaning qo'shimcha mahsuloti - yashirin iste'dodlarni kashf qilish va ularni rivojlantirishdan qoniqish hissi; 9) kognitiv va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda quyidagi art-terapiya usullaridan foydalanish mumkin:

MUHOKAMA

Bolaning xohishi darsning asosiy shartidir. Istaksiz ijodkorlik mumkin emas va, albatta, bola bilan maxfiy suhbat ham mumkin emas. Bolaga dalda va minnatdorchilik bildirish. O'qituvchi dars davomida suhbat paytida bola ba'zan o'zi yoki chizilgan rasm haqidagi umumiy savollarga "bilmayman" deb javob berishiga va unga javob variantlarini taklif qilishiga tayyor bo'lishi kerak. Muvaffaqiyatli ishlashning muhim sharti o'qituvchining o'zi taklif qilayotgan ishda bevosita ishtirok etishidir. O'qituvchi bola bilan birgalikda uning kayfiyati haqida gapiradi (dars boshida va oxirida), rasm chizadi, haykaltaroshlik qiladi, muayyan asarlar haqida gapiradi, bir so'z bilan aytganda, bolaga beradigan barcha vazifalarni bajaradi. Shundagina bolada o'qituvchiga va unga taklif qilinadigan g'ayrioddiy faoliyatga ishonch paydo bo'ladi. Darsda ish olib boriladigan yorqin, chiroyli, mustahkam materialdan foydalanish kerak. Bo'yoqlar, qalamlar, plastilin, qog'ozlar chiroyli ko'rinishga ega, chunki bola ishlash uchun taklif qilingan material orqali o'ziga nisbatan munosabatni his qiladi. Ishga qo'shilishni istamaydigan yigitlar uchun yorqin chiroyli ish yuritish buyumlari va boshqa jihozlar jozibali daqiqa bo'lishi mumkin. Ko'p darslarda o'qituvchi ma'lum bir hodisa haqida gapiradi. Uning monologi, agar u gipnoz hikoyasi elementlarini o'z ichiga olgan bo'lsa, eng foydali bo'ladi, ya'ni. ma'lum darajada o'qituvchi nutqi so'zlarni, jumalarni takrorlash, epithets, metaforalarni qo'llash, ovozni o'zgartirish orqali engil transga kirishi kerak. Bu g'ayrioddiy muhitni yaratishga yordam beradi, nima sodir bo'layotganining sirini yaratadi va bolaning o'z-o'zidan o'zini namoyon qilish mo'jizasini amalga oshirishga yordam beradi. Asosiysi, chizish jarayonining o'zidan bahramand bo'lish, hatto chizmalar va chizmalar ham shifo rolini o'ynaydi!

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan psixokorreksiya ishlarida eng ko'p uchraydigan izoterapiya bo'lib, u psixosomatik kasalliklar va shaxsiyat buzilishlari mavjud bo'lganda qo'llaniladi. Bu erda rasm chizish o'z-o'zidan maqsad emas, art-terapiyada biz chizmalar yoki boshqa mahsulotlar bilan shug'ullanmaymiz - ular faqat bolaning shaxsiyatiga e'tibor berishimiz uchun imkoniyatdir. San'at usullarining qadr-qimmati shu erda. Art-terapiya ishi uchun turli xil vizual materiallarning keng tanloviga ega bo'lish kerak. Bo'yoqlar, qalamlar, mumli qalamlar yoki pastellar, jurnallar, rangli qog'oz, folga, to'qimachilik, loy, plastilin, modellashtirish uchun maxsus xamir, "qum qutisi bilan o'ynash uchun" miniatyura figurali qum, yog'och va boshqa materiallar ham tez-tez ishlatiladi. Chizish uchun qog'oz turli format va soyalarda bo'lishi kerak. Bundan tashqari, turli o'lchamdagi cho'tkalar, katta maydonlarni bo'yash uchun gubkalar, qaychi, iplar, har xil turdagi elimlar, yopishqoq lenta va boshqalar bo'lishi kerak. aqliy hissiy bolalar badiiy terapiyasi Shuni hisobga olish kerakki, u yoki bu materialni tanlash bolaning holati va shaxsiyatining xususiyatlari, shuningdek, art-terapiya jarayonining dinamikasi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Bolaga vizual ish uchun u yoki bu material va vositalarni tanlash imkoniyati berilishi kerak. Qoida tariqasida, ish boshida bolalar qalam, mumli qalam yoki flomasterlardan foydalanishni afzal ko'rishadi. Ushbu ishchi asboblari chizish jarayonini yaxshi nazorat qilish imkonini beradi, bu esa ishning dastlabki bosqichlarida o'z his-tuyg'ulari bilan qarama-qarshilikdan qochish zaruratini qondiradi. Ushbu vositalarni tanlash psixologik xavfsizlik zarurati bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

XULOSA

Zamonaviy maktabgacha ta'lim eng yangi pedagogik usullar, tendentsiyalar va texnologiyalar bilan doimiy ravishda takomillashtirilmoqda, bu esa shaxsni tarbiyalash, rivojlantirish va tarbiyalash jarayoniga yanada yaxshi didaktik yondashuvlarni o'zgartirish imkonini beradi. Pedagogik amaliyotda qo'llaniladigan etakchi yo'nalishlardan biri maktabgacha yoshdagi bolalar uchun art terapiya hisoblanadi. Maktabgacha yosh turli xil faoliyatni, shu jumladan ijodiy faoliyatni o'zlashtirish uchun eng sezgir hisoblanadi. Bolaning ijodiy salohiyati samarali rivojlana oladigan muhit maxsus pedagogik sharoitlar yaratishni talab qiladi. Vizual qobiliyatlarni muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun quyidagilar zarur:

1. Farzandingizga san'at bilan muloqot qilish quvonchini o'rgating. Idrok qilish, hissiy munosabat va ko'rgan narsalarni tahlil qilish qobiliyatini

rivojlanadi;

2. Texnik tasvir ko'nikmalarini shakllantirish, ularsiz bola, hatto yaxshi rivojlangan tasavvurga ega bo'lsa ham, vazifaga mos keladigan asarlarni yarata olmaydi; .Tasavvurni rivojlantirish; .Ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish jarayonida qulay mikroiklimni yaratish.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Art terapiya - yangi ufqlar / Ed. A.I. Kopitin. - M.: Kogito-Markaz, 2009. - 336 b.
2. Art terapiya // Psixoterapevtik entsiklopediya / Ed. B.D. Karvasarskiy. - Sankt-Peterburg: Pyotr, 2012. - S.52 - 58.
3. Breslav G.A. Rang psixologiyasi va rang terapiyasi hamma uchun / G.A. Breslav - Sankt-Peterburg, 2005 yil
4. Burno M.E. Ijodiy o'zini namoyon qilish bilan terapiya / M.E. Burno - M.: Tibbiyot, 2010.
5. Vachkov I.V. Ertak terapiyasi: psixologik ertak orqali o'z-o'zini anglashni rivojlantirish. M., Os-89, 2009 yil.
6. G.L. Landret. S.S. Sweeney. Bolalarga asoslangan o'yin terapiyasi: guruhli ish. Amaliy psixologiya va psixoanaliz jurnali. 2007 yil dekabr
7. Grabenko, T.M., Zinkevich-Evstigneeva, T.D. Qumdagi mo''jizalar Qum o'ynash terapiyasi / T.M. Grabenko, T.D. Zinkevich-Evstigneeva - Sankt-Peterburg: Maxsus pedagogika va psixologiya instituti, 2010 yil.
8. Zaxarov A.I. Bolalarda kechayu kunduz qo'rquv / A.I. Zaxarov - Sankt-Peterburg, 2010 yil
9. O'yin terapiyasi katta maktab yoshidagi bolalarning konstruktiv bo'lmagan xatti-harakatlarini tuzatish vositasi sifatida. Morozova O.V. Chekasheva N.I.
10. Kiseleva M.V. Bolalar bilan ishlashda art terapiya: qo'llar. bolalar uchun psixologlar, o'qituvchilar, shifokorlar va bolalar bilan ishlaydigan mutaxassislar / M.V. Kiseleva. - Sankt-Peterburg: Nutq, 2009. - 158 p.
11. Kopytin A.I. O'rta maktabda badiiy terapiya. Uslubiy qo'llanma / A.I. Kopytin - Sankt-Peterburg: Oliy o'quv yurtidan keyingi pedagogik ta'lim akademiyasi, 2005 yil.
12. Kopytin A.I., Svistovskaya E.E. Bolalar va o'smirlar bilan qo'llaniladigan art-terapiya usullari: joriy nashrlarni ko'rib chiqish. Amaliy psixologiya va psixoanaliz jurnali
13. Kopytin, A.I. Art-terapiya nazariyasi va amaliyoti / A.I. Kopytin - Sankt-Peterburg: Pyotr, 2012. .
14. Krol, V.M. Psixologiya va pedagogika: Uch. texnika uchun nafaqa. universitetlar / V.M. Krol - M.: Oliy maktab, 2011 yil.
15. Lebedeva L.D. Art-terapiya amaliyoti: yondashuvlar, diagnostika, o'qitish tizimi. - Sankt-Peterburg: Nutq, 2009. - b. 54.
16. Medvedeva E.A., Levchenko I.Yu., Komissarova L.N., Dobrovolskaya T.A. Maxsus ta'limda badiiy pedagogika va artterapiya. M.: "Akademiya" nashriyot markazi, 2011 yil.
17. Nazarova L.D. Xalq san'ati terapiyasi / L.D. Nazarov - Sankt-Peterburg, nutq, 2012 yil.